

Natuurtoets realisatie recreatiesluis Mariënberg

12 december 2014

Natuurtoets realisatie recreatiesluis Mariënberg

Toetsing natuurwetgeving

Verantwoording

Titel	Natuurtoets realisatie recreatiesluis Mariënberg
Opdrachtgever	Waterschap Vechtstromen
Projectleider	Erik Mateman
Auteur	Vincent Wisgerhof
Tweede lezer	Maikel Aragon van den Broeke
Projectnummer	1226950
Aantal pagina's	34 (exclusief bijlagen)
Datum	12 december 2014
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon +31 57 06 99 91 1
Fax +31 57 06 99 66 6

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-1226950VJW-evp-V02-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding en doel.....	9
1.2 Welke natuurwetgeving is van belang?	10
1.3 Werkwijze	11
1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling.....	12
1.5 Uitgangspunten	14
2 Toetsing Flora- en faunawet.....	15
2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?	15
2.2 Effecten op aanwezige soorten	16
2.2.1 Flora	16
2.2.2 Grondgebonden zoogdieren.....	16
2.2.3 Vleermuizen	18
2.2.4 Vogels	19
2.2.5 Reptielen	20
2.2.6 Amfibieën	21
2.2.7 Vissen.....	21
2.2.8 Dagvlinders	22
2.2.9 Libellen	22
2.2.10 Overige ongewervelden	22
2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	22
3 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur	25
3.1 Werkwijze	25
3.2 EHS provincie Overijssel.....	25
3.3 Toetsing effecten.....	28
3.4 Conclusies toetsing EHS	29
4 Conclusies en aanbevelingen	30
4.1 Flora en faunawet.....	30
4.2 Ecologische Hoofdstructuur	31
4.3 Vervolg en planning.....	31
5 Literatuur.....	33

Bijlage(n)

- 1 Overzicht van natuurgebieden

1 Inleiding

Waterschap Vechtstromen wil de bestaande stuwen in de Vecht bij Diffelen passeerbaar maken voor beperkte recreatievaart. Het waterschap is daarom van plan om een recreatiesluis te realiseren op de oostoever van de stuw tussen Diffelen en Mariënberg. Door de ontwikkeling kunnen, door de Nederlandse natuurwetgeving beschermde waarden, worden geschaad. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving die bij dit project relevant is, en de bijbehorende wijze van toetsing.

1.1 Aanleiding en doel

In het Masterplan 2009 hebben de samenwerkende partijen binnen de gebiedsontwikkeling Ruimte voor de Vecht besloten tot het realiseren van passende bevaarbaarheid voor de Vecht. Het waterschap is daarom van plan om een recreatiesluis te realiseren nabij de stuw tussen Diffelen en Mariënberg. In februari 2012 heeft Tauw een toetsing opgeleverd voor doorgaande en passende recreatievaart (Tauw, 2012). De reeds uitgevoerde toetsing betrof een toetsing van de recreatievaart. De realisatie van recreatiesluizen is hierin niet opgenomen.

Medio februari 2014 is een natuurtoets uitgevoerd voor de realisatie van recreatiesluizen bij Junnen en Diffelen (Tauw, 2014). Bij Diffelen betrof dit een variant langs de westkant van de Vecht. Vanwege het risico op verzanding en overstroming van de vaargeul van deze variant, heeft waterschap Vechtstromen een oostelijke variant ontworpen. Deze natuurtoets bevat de toetsing van de realisatie van de oostelijke variant. De conclusies van de natuurtoets ten aanzien van de recreatiesluizen bij Diffelen van februari 2014 komen hiermee te vervallen.

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming moet daarom inzichtelijk gemaakt worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen, mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

Deze rapportage heeft als doel om antwoord te geven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang en vormt het kader van deze toetsing?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Welke natuurwetgeving is van belang?

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet (hierna Ffw). Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde planten- en diersoorten is toetsing aan de Ffw noodzakelijk. Als negatieve effecten op soorten mogelijk zijn, en als op basis van het oriënterende veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens de aanwezigheid van soorten niet kan worden uitgesloten, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk. Dit nadere onderzoek moet leiden tot zekerheid over aanwezigheid zodat eventueel mitigerende of compenserende maatregelen kunnen worden genomen.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) en de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro). De Nbw beschermt Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nbw noodzakelijk. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van natuurgebieden waarmee de biodiversiteit behouden en versterkt wordt. Planten en dieren kunnen zich van het ene naar het andere gebied verplaatsen. Soorten raken hierdoor niet geïsoleerd en hebben dus minder kans op uitsterven. De EHS is planologisch beschermd en opgenomen in de provinciale structuurvisie en bestemmingsplannen van de gemeente. In de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, behalve als er geen alternatieven zijn. Verder moeten de ontwikkelingen een zwaarwegend maatschappelijk belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit op de natuur moeten bovendien worden gecompenseerd. Het Rijk en de provincies hebben hiervoor samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties, spelregels opgesteld.

Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw (www.tauw.nl/natuurwetgeving).

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient altijd de Flora- en faunawet getoetst te worden. Afhankelijk van de locatie dienen ook de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Natuurbeschermingswet 1998 getoetst te worden. De beoogde locatie ligt gedeeltelijk binnen de EHS van de provincie Overijssel. Een toetsing aan de EHS is dan ook noodzakelijk.

Stuw Diffelen ligt niet in of nabij een Natura 2000-gebied. Het dichtstbij gelegen Natura 2000-gebied bij de stuw betreft het gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' en ligt op meer dan 500 meter afstand (zie bijlage 1).

Gezien het lokale karakter en locatie van de beoogde werkzaamheden worden effecten op het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' niet verwacht.

Samenvattend wordt aan de Flora- en faunawet en de Ecologische hoofdstructuur getoetst.

Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurwetgeving kan worden ingezien op de website <http://www.tauw.nl/natuurwetgeving/>.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (globaal begrensd met rode contour)

1.3 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/ of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Een oriënterend veldbezoek op 12 november 2014
- Gegevens verkregen uit eerdere toetsingen van Tauw nabij de stuwen en de Vecht (Tauw, 2012; Tauw, 2014)
- Momentopname van verspreiding van das, otter en boommarter voor 'project twee sluisjes', uitgevoerd in 2013 door een vrijwilliger van Stichting Das & Vecht, Hardenberg 12 oktober 2013 (intern document) (Stichting Das & Vecht, 2013)

Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het oriënterende veldbezoek gecontroleerd in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. Getoetst is uiteindelijk of het beoogde voornemen een effect kan hebben op deze verwachte aanwezige beschermde soort(en).

1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling

De stuw in de Vecht bij Duffelen ligt globaal tussen Ommen (stroomafwaarts) en Hardenberg (stroomopwaarts). De Vecht is een laaglandrivier welke door zandruggen heen loopt. De Vecht ligt ten opzichte van het omringende landschap relatief diep in het landschap. Figuur 1.1 geeft de ligging van het plangebied weer. De Vecht is ter hoogte van de stuw aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur.

Het plangebied ligt ten oosten van de Vecht. Figuur 1.2 bevat een foto-impressie van het plangebied. Het plangebied ligt in het noorden in de recente 'gerestaureerde' uiterwaarde van de Vecht, met de naam 'Mölnmarsch' (oplevering medio 2008). Het plangebied bevindt zich daar tussen een fietspad en de oevers van de Vecht, op ruime afstand van de recent gegraven nevengeul. De oevers van de Vecht zijn hier flauw, met op enkele locaties stortstenen. Het Mölnmarsch bestaat ter hoogte van het plangebied uit een vochtige tot lokaal natte bodem, met daarop een weelderige pioniersvegetatie van kruiden, grassen, pitrus en veel opslag van jonge bomen (voornamelijk els en wilg).

De te realiseren vaargeul voor de recreatiesluizen passeert de Rheezerweg. Ten zuiden daarvan wordt weidegrasland doorkruist, en wordt de vaargeul aangesloten op de Vecht.

Grote bomen en bebouwing zijn afwezig in het plangebied. Tussen het plangebied en de stuw staat aan de Rheezerweg een klein dienstgebouw van het waterschap, omringd door enkele grotere bomen.

Ten westen van de stuw ligt een vistrap. Deze blijft bij het voornemen onaangetast.

Figuur 1.2 Fotoimpressie van het plangebied

Beoogde ontwikkeling

Voor het mogelijk maken van het passeren door recreatievaart van de stuw in de Vecht wordt een nevengeul met daarin een sluis aangelegd. De sluis wordt ten zuiden van de Rheezerweg aangelegd.

Voor de toetsing gaan wij ervan uit dat het gehele gebied vergraven wordt, conform de ontwerptekening zoals weergegeven in figuur 1.3. Dit houdt onder andere in dat ten noorden en ten zuiden van de stuw de oostoeever van de Vecht vergraven wordt.

Figuur 1.3 Beoogde inrichting van het plangebied

1.5 Uitgangspunten

De toetsing aan de EHS omvat het bepalen van mogelijke aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS en/of eventueel areaalverlies. Deze toetsing geeft een ecologisch-inhoudelijke indruk van het optreden van eventuele effecten op de EHS.

Binnen het voornemen worden geen gebouwen gesloopt, en/of bomen gekapt (jonge bomensoorten tot een stamdiameter van 5 centimeter in de uiterwaarden worden niet onder gerekend).

2 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of, en zo ja in welke mate, door de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen, omdat deze soorten niet allemaal bij wet beschermd zijn
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten. Eventuele effecten moeten voorkomen worden of er moet een ontheffing worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang

De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Via de Ffw zijn alle broedende vogels en hun broedplaatsen, en de functionele omgeving van de broedplaatsen, beschermd. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving zelfs jaarrond beschermd. Bij de jaarrond beschermde vogelsoorten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

In de Ffw is tevens een zorgplicht opgenomen die inhoudt dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor planten en dieren, zoveel als mogelijk achterwege dienen te worden gelaten.

Eventueel dienen ook maatregelen te worden genomen om dergelijke gevolgen te beperken. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. Zie hiervoor ook: www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving/zorgplicht.

2.2 Effecten op aanwezige soorten

2.2.1 Flora

Op basis van verspreidingsgegevens zijn diverse beschermde vaatplanten te verwachten in of nabij het plangebied: valkruid, rapunzelklokje, spaanse ruiter, gevlekte orchis, rietorchis, brede orchis, steenanjer, tongvaren, kleine zonnedauw, ronde zonnedauw, klokjesgentiaan, dennenorchtis, jeneverbes, waterdrieblad, wilde gagel en lange ereprijs (alle tabel 2), kruipend moerasscherm en drijvende waterweegbree (beide tabel 3) (Floron, 2011). Het voorkomen van de rietorchis in het winterbed van het Mölnmarsch is bekend (IVN Hardenberg, 2013).

Bij het oriënterende veldbezoek is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar potentiële standplaatsen voor soorten (vaat)planten. Omdat het veldbezoek buiten het bloeiseizoen plaats vond, en het gebied niet volledig kon worden onderzocht, heeft geen inventarisatie plaats gevonden op het voorkomen van deze soorten.

De vegetatie in het winterbed is pas sinds enkele jaren in ontwikkeling, en heeft een pionierskarakter. Het voorkomen van de rietorchis in dit gebied sluit hierbij aan, als zijnde een pionierssoort voor moerasgebieden. Daarnaast is het gebied aan het verruigen, waardoor het weinig geschikt is voor overige (strik) beschermde soorten. De oevers van de Vecht die worden doorgestoken zijn geschikt als leefgebied voor de lange ereprijs. Deze soort is op deze locatie bekend van de oevers aan de overzijde van de Vecht (Tauw, 2014). In voormalige meanderende delen van de Vecht is het voorkomen van de steenanjer bekend. Het plangebied ten noorden van de Rheezerweg en direct langs de Vecht zijn in geringe mate ook geschikt voor deze soort. Op basis van het aanwezige biotoop worden overige beschermde soorten niet verwacht.

Effecten

Door uitvoering van het voornemen worden de groeiplaatsen van de rietorchis en in potentie ook lange ereprijs en steenanjer permanent aangetast. De verwijdering van bovenstaande soorten is een overtreding van artikel 8 van de Flora- en faunawet. Omdat het hier uitsluitend tabel 2-soorten betreft, kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door het bevoegd gezag goedgekeurde gedragscode, zoals de gedragscode van de Unie van Waterschappen. Een ontheffing is in dit geval niet nodig, maar wel dienen voorafgaande aan de werkzaamheden de standplaatsen van de beschermde vaatplanten in kaart te worden gebracht om de gedragscode op correcte wijze te kunnen toepassen.

2.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens, aangevuld met waarnemingen van de zoogdierverseniging, kunnen steenmarter, eekhoorn (beide tabel 2), waterspitsmuis, boommarter, das en otter (tabel 3) in of in de ruime omgeving van het plangebied voorkomen (Douma et al., 2011; Zoogdierverseniging, 2014; Stichting Das & Vecht, 2013).

De waterspitsmuis leeft langs oevers met veel kruiden en (onder)watervegetatie. De soort is in de omgeving van Diffelen langs de Vecht aangetroffen (Bureau Waardenburg, 2012). De oevers van de Vecht in het plangebied zijn geschikt voor deze soort. Het voorkomen van de waterspitsmuis kan op deze locaties langs de Vecht niet worden uitgesloten. In het winterbed zijn onvoldoende natte zones aanwezig om te fungeren als vaste verblijfplaats. De ruige vegetatie is wel geschikt als rust- en foerageergebied, en is als functionele leefomgeving van vaste verblijfplaatsen wel beschermd.

Nabij de nieuwe meander Uilenkamp (circa 1 kilometer stroomopwaarts) zijn in 2012 sporen van de otter gevonden. Stroomafwaarts zijn in deze periode regelmatig sporen van de otter gevonden langs de Vecht, tussen Zwolle en het Junner-Koeland. In deze periode zijn geen waarnemingen van (sporen van) de otter gedaan in het Mölnmarsch.

De otter maakt gebruik van twee typen verblijfplaatsen, te weten verblijfplaatsen waar de jongen worden geworpen en dagrustverblijfplaatsen. Het plangebied is voor beide type verblijfplaatsen in meer en mindere mate geschikt. Het Mölnmarsch is met het oog op deze functies aangelegd (Interreg, 2014). De verblijfplaatsen waar jongen geworpen en gezoogd worden liggen in overstromingsvrije oeverholtes of op enige afstand daarvan in een rustig gebied met voldoende dekking door onder andere oeverbegroeiing, (wilgen)bosjes, rietveldjes, ruigtevegetaties op korte afstand van het water (Zoogdiervereniging, 2014; Stichting Das & Vecht, 2013; Twisk et al., 2010). De ruigtes van het Mölnmarsch bieden ook een geschikt habitat voor het tweede type verblijfplaats, de dagrustverblijfplaats. Hierbij dient wel vermeld te worden dat door het passeren van fietsers door het Mölnmarsch en wandelaars over de dijk langs de oever van de Vecht het plangebied hier geen optimaal habitat voor is.

Tijdens het veldbezoek is in het bijzonder gelet op sporen van de otter, zoals pootafdrukken, uitwerpselen ('spraints'), voedselresten en/of wildwissels. Deze zijn niet aangetroffen.

Het veldbezoek betrof echter geen vlakdekkende inventarisatie naar deze soort, en vond plaats in een periode die niet optimaal is voor dit type onderzoek. Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de otter kan daarom niet worden uitgesloten. Ook wanneer otters nu afwezig zijn, kan niet uitgesloten worden dat gezien de spoedige successie in het gebied otters in de periode tot de realisatie van de recreatiesluizen alsnog het plangebied koloniseren (periode 2015-2016). Het open water van de Vecht is geschikt als foerageergebied.

De steenmarter, eekhoorn, boomarter en das hebben geen verblijfsplaatsen in het plangebied door de afwezigheid van geschikt habitat (bosrijk of struweelrijk gebied en/of gebouwen), of het voorkomen is voldoende geïnventariseerd om verblijfplaatsen in het plangebied uit te kunnen sluiten (Stichting Das & Vecht, 2013). Dit is tijdens het oriënterend veldbezoek bevestigd. Wel is het plangebied voor deze soorten geschikt als foerageergebied. Omdat (oud) bos ontbreekt in het plangebied, kan een functie als foerageergebied voor de eekhoorn echter worden uitgesloten.

De boommarter heeft zijn leefgebied in de omliggende bossen op minimaal 500 meter afstand van de planlocatie (Stichting Das en Vecht, 2013). In een straal van 1 kilometer ten westen van de Vecht nabij het plangebied ligt een hoofdburcht van de das en verder naar het noorden liggen twee bijburchten. De gehele omgeving is een foerageergebied van das. Ondanks dat de das een goede zwemmer is maakt hij waarschijnlijk ook gebruik van de brug over de Vecht. In 2013 zijn er mestputjes van de das gevonden bij de brug over de stuw nabij het plangebied (Stichting Das & Vecht, 2013).

Effecten

Het voornemen leidt in potentie tot vernietiging van vaste verblijfplaatsen van de waterspitsmuis, en de functionele leefomgeving daarvan, en vaste rust- en verblijfplaatsen van de otter. Dit houdt overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet in. Wanneer hierbij ook sprake is van versterking van exemplaren, houdt het voornemen ook een overtreding van artikel 9 van de Flora- en faunawet in. Wanneer deze soorten aanwezig zijn, is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Voor de onderbouwing van een ontheffing, dient op basis van nader onderzoek naar deze soorten het voorkomen te worden aangetoond. Een nadere uitleg van deze werkwijze is opgenomen in paragraaf 4.1 'Flora- en faunawet'.

Het plangebied en de ruime omgeving zijn geschikt als foerageergebied voor steenmarter, boommarter, otter en das. In de directe omgeving is echter ruim voldoende foerageergebied voor deze soorten. Indien de werkzaamheden overdag uitgevoerd worden, zullen foeragerende dieren niet worden verstoord. Effecten op deze soorten worden uitgesloten.

2.2.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld.

Het plangebied ligt binnen het algemene verspreidingsgebied van meerdere vleermuissoorten. Omdat gebouwen en grote bomen in het plangebied ontbreken, is het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied uitgesloten. Het plangebied en de naastgelegen watergangen zijn wel geschikt als foerageergebied voor deze soorten, en met name de watergebonden watervleermuis en meervleermuis. De Vecht is zeer geschikt als vliegrouwe voor vleermuizen.

Het gebouw en de grote bomen nabij het plangebied zijn beperkt geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. In de bomen nabij de stuw zijn geen holten aangetroffen. Ook maken deze bomen geen deel uit van een bosschage. De bomen zijn daarom uitsluitend geschikt als paarverblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis. Het gebouw is niet bewoond, en daardoor onverwarmd. De spouwmuur en de gevelbetimmering zijn wel geschikt als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis.

Effecten

Bij het voornemen vinden geen directe negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen van vleermuizen plaats. Wel gaat foerageergebied permanent verloren. In de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig, zoals het resterende gebied van het Mólnmarsch, het wateroppervlak van de Vecht en de bomen bij de stuw. De functie van de Vecht als vliegroute blijft onaangetast, mits bij het gebruik van kunstmatige verlichting uitsluitend het plangebied verlicht wordt.

Aantasting van verblijfplaatsen in het gebouw en de bomen bij de stuw wordt ook voorkomen door het toepassen van aangepaste verlichting, dat uitsluitend het plangebied verlicht.

2.2.4 Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Voor enkele jaarlijks terugkerende soorten zijn vaste rust- en nestlocaties en de functionele omgeving ervan jaarrond beschermd (categorie 1 tot en met 5 vogelsoorten). Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

Door het ontbreken van geschikt habitat zoals grote bomen en/of gebouwen, wordt het voorkomen van vaste nestlocaties in het plangebied uitgesloten. De grote gele kwikstaart (categorie 3) heeft in de stuw een vaste nestlocatie (zie figuur 2.1) (Tauw, 2012).

Vaste nestlocaties met jaarronde bescherming in de grote bomen en het gebouw nabij het plangebied zijn bij het veldbezoek niet aangetroffen.

Het plangebied ligt buiten het algemene verspreidingsgebied van categorie 5-vogelsoorten die op de Rode Lijst staan, èn waarvan de aantalsontwikkeling over het afgelopen decennium een significant negatieve trend heeft. Voor de overige categorie 5-soorten zijn geen specifieke zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden aan te voeren waardoor jaarronde bescherming nodig zou zijn. Nestlocaties van deze soorten genieten daarom geen jaarronde bescherming.

Deze soorten worden in het vervolg van het rapport benoemd als 'algemene broedvogels'. Dit gaat in het bijzonder op voor de bosuil die in potentie een vaste nestlocatie heeft in de nestkast die aan het gebouw bij de stuw hangt (zie figuur 2.1). Op basis van aangetroffen sporen is het aannemelijk dat deze soort hier broedt.

Figuur 2.1 Vaste verblijfplaatsen van vogels nabij het plangebied

Links: nestkast bosuil

Rechts: stuw met vaste verblijfplaats grote gele kwikstaart

Effecten

De nestlocatie van de grote gele kwikstaart wordt niet aangetast. Het geschikt foerageergebied voor deze soort is de Vecht, maar met name de vistrappen. Deze blijven gehandhaafd, waardoor effecten op grote gele kwikstaart worden uitgesloten.

Alle werkzaamheden en daarmee gepaard gaande effecten dienen gezien te worden als een voor alle vogels versturende activiteit. Negatieve effecten tijdens de broedperiode zijn daarom niet uit te sluiten op broedende vogels binnen en nabij het plangebied. De werkzaamheden dienen daarom buiten de vogelbroedperiode te worden uitgevoerd. De broedperiode van algemene broedvogels loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. Ook buiten deze periode kunnen vogels tot broeden komen. Wanneer dit niet mogelijk is dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen gestart te worden, en/of zijn broedvogelwerende maatregelen noodzakelijk.

2.2.5 Reptielen

In de ruime omgeving van het plangebied kunnen de tabel 2-soort levendbarende hagedis (tabel 2) en de tabel 3-soorten zandhagedis, hazelworm en adder voorkomen (Creemers et al., 2009; Herder et al, 2012). Door het ontbreken van geschikt habitat voor bovenstaande soorten in het plangebied zullen er geen negatieve effecten optreden betreffende de Flora- en faunawet.

Effecten

Er worden geen effecten verwacht vanwege het ontbreken van habitat voor de soorten.

2.2.6 Amfibieën

In de ruime omgeving van het plangebied van de stuwen en het vaartracé kunnen de amfibieënsoorten kamsalamander, heikikker en poelkikker (tabel 3) voorkomen (Creemers et al., 2009; Herder et al., 2009). In de directe omgeving zijn enkele oude meanders en poelen aanwezig waar deze soorten voor kunnen komen. Door afwezigheid van geschikte voortplantingsbiotopen binnen het plangebied worden deze soorten echter niet verwacht binnen het plangebied.

Het uitsluiten van de poelkikker dient hierbij enige aanvullende onderbouwing. Het voorkomen van de poelkikker wordt uigesloten, omdat de ondiepe wateren in het plangebied gering van oppervlakte zijn, geen deel uitmaken van een groter complex van wateren, en de wateren door de verruigde vegetatie beschaduwd zijn.

Effecten

Er worden geen effecten verwacht vanwege het ontbreken van habitat voor de soorten.

2.2.7 Vissen

In de Vecht kunnen de tabel 2-vissoorten kleine modderkruiper en rivierdonderpad voorkomen. Ook kunnen de tabel 3-soorten bittervoorn en grote modderkruiper voorkomen (Crombaghs, 2002). Grote modderkruiper kan mogelijk in de omgeving voorkomen, maar de Vecht zelf is geen geschikt leefgebied voor deze soort. Bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad kunnen wel voorkomen in de Vecht (en vispassage).

Effecten

Effecten kunnen optreden wanneer de doorsteek tussen nevengeul voor de recreatievaart en de Vecht wordt gemaakt. Bittervoorn zal door de werkzaamheden makkelijk (tijdelijk) kunnen vluchten, waar na realisatie het habitat niet wezenlijk is veranderd. Effecten op bittervoorn worden daardoor uitgesloten. Kleine modderkruiper en mogelijk rivierdonderpad zijn minder in staat om weg te vluchten, omdat deze soorten relatief honkvast zijn en de oeverzone in vluchten. Lokaal zijn effecten op deze soorten dan ook niet uit te sluiten. Aangezien dit beide tabel 2-soorten zijn, kan volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt worden (bijvoorbeeld de gedragscode van de Unie van Waterschappen). Op deze wijze wordt een overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen.

2.2.8 Dagvlinders

Volgens de Dagvlinders van Nederland (Bos et al., 2006) kan het heideblauwtje voorkomen in de ruime omgeving van het plangebied. Het heideblauwtje is echter gebonden aan grotere heidevelden die niet in of direct naast het plangebied aanwezig zijn.

Voor andere vlindersoorten is in het plangebied geen geschikt biotoop aangetroffen. Strikt beschermde vlindersoorten worden niet verwacht in de directe omgeving van het plangebied.

Effecten

Er worden geen effecten verwacht vanwege het ontbreken van habitat voor de soorten.

2.2.9 Libellen

Volgens de Nederlandse Libellen (Dijkstra et al., 2002) worden nabij het plangebied geen strikt beschermde libellen verwacht. Tevens is nabij de stuwen geen geschikt leefgebied aangetroffen. Leefgebied van strikt beschermde libellensoorten wordt daarvoor niet verwacht in de directe omgeving van het plangebied.

Effecten

Er worden geen effecten verwacht vanwege het ontbreken van habitat voor de soorten.

2.2.10 Overige ongewervelden

De platte schijfhoren komt voor in de omgeving van de bovenloop van de Vecht (Gmelig Meyling en Boesveld, 2008). Watergangen waarin condities aanwezig zijn voor de platte schijfhoren (voedselarm water, veel plantengroei) zijn in het plangebied niet aanwezig. De Vecht is namelijk een rivier die ondermeer voedselrijk landbouwwater afvoert. Voor overige beschermde soorten bevat het plangebied en directe omgeving geen geschikt habitat en / of geschikte (landschaps)elementen. Overige strikt beschermde ongewervelden daardoor niet worden verwacht in het plangebied.

Effecten

Er worden geen effecten verwacht vanwege het ontbreken van habitat voor de soorten.

2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de beschermde tabel 2- en 3-soorten uit de Ffw opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. De verbodsbepalingen uit de Ffw die daarbij overtreden worden zijn eveneens weergegeven.

Tabel 2.1 Door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2/3 en vogels) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen*
Flora	Rietorchis, lange ereprijs en steenanjer (alle tabel 2)	Art. 8
Zoogdieren	Verblijfplaats: waterspitsmuis en otter (tabel 3)	Art. 9 en art. 11
	Foerageergebied: steenmarter (tabel 2), boommarter, otter en das (tabel 3)	Niet van toepassing, mits uitvoering van de werkzaamheden overdag
Vleermuizen	Vliegroutes en foerageergebied van meerdere vleermuissoorten (alle tabel 3)	Niet van toepassing, mits uitvoering van de werkzaamheden overdag of aangepaste verlichting
Algemene broedvogels (alleen tijdens broedseizoen)	Algemene broedende vogels	Niet van toepassing, mits uitvoering buiten broedseizoen
Vissen	Kleine modderkruiper, rivierdonderpad (beide tabel 2)	Art. 9 en art. 11

*Toelichting verbodsbepalingen tabel (zie voor volledige tekst Hoofdstuk 3 van de Ffw 'Algemene verbodsbepalingen'):

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Nader onderzoek waterspitsmuis en otter

Negatieve effecten op de waterspitsmuis en otter zijn bij de uitvoering van de werkzaamheden niet uitgesloten. Nader onderzoek naar het voorkomen van deze soorten is noodzakelijk, om het voorkomen aan te kunnen tonen of uit te kunnen sluiten. Bij aanwezigheid van de waterspitsmuis en/of otter is voor het voornemen een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. De proceduretijd van een ontheffingsaanvraag is 4 tot 6 maanden. Het bevoegd gezag in dezen is de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) als onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken.

Gebruik gedragscode Unie van Waterschappen

Door uitvoering van het voornemen worden de groeiplaatsen van de rietorchis en in potentie ook die van lange ereprijs en steenanjer permanent aangetast. Wat betreft vissen zijn negatieve effecten niet uitgesloten op kleine modderkruiper en rivierdonderpad.

Omdat het voor beide soortgroepen uitsluitend om tabel 2-soorten gaat, kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door het bevoegd gezag goedgekeurde gedragscode. Een voorbeeld hiervan is de gedragscode van de Unie van Waterschappen.

Een ontheffing is in dit geval niet nodig, maar wel dienen voorafgaande van de werkzaamheden de standplaatsen van de beschermde vaatplanten in kaart te worden gebracht.

De gedragscode van de Unie van Waterschappen bevat ook maatregelen om negatieve effecten op broedgevallen van algemene vogelsoorten te voorkomen.

Overdag werken

Negatieve effecten op foerageergebied van grondgebonden zoogdieren en vleermuizen wordt voorkomen door uitsluitend overdag te werken, en geen gebruik te maken van kunstmatige verlichting.

3 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag: In welke mate worden de wezenlijke waarden en kenmerken van de provinciale ecologische hoofdstructuur aangetast door de beoogde activiteiten?

3.1 Werkwijze

Bij ruimtelijke ontwikkelingen of ingrepen in of nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is sprake van planologische bescherming via ruimtelijke procedures in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Het stelsel van de Wro gaat ervan uit dat plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. Overheden zijn gehouden aan bescherming van de EHS vanuit de provinciale Verordening Ruimte en/of landelijke Nota Ruimte; voor (particuliere) initiatiefnemers van (ruimtelijke) ingrepen in de EHS is het gemeentelijk bestemmingsplan het bindende ruimtelijk plan. Bij een ruimtelijke ingreep in de EHS is het bepalen van effecten op de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wél effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam en in sommige gevallen noodzakelijk ook een toetsing aan de EHS-doelen uit te voeren.

De toetsing aan de EHS omvat het bepalen van mogelijke aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS en/of areaalverlies. Deze toetsing geeft een ecologisch-inhoudelijke indruk van het optreden van eventuele effecten op de EHS.

3.2 EHS provincie Overijssel

Om een ecologisch-inhoudelijke indruk te krijgen van het optreden van eventuele effecten op de EHS, dient gekeken te worden naar de wezenlijke kenmerken en waarden. Als wezenlijke kenmerken en waarden definieert een provinciale Verordening Ruimte de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om het areaal van een gebied en de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, duisternis en openheid, de landschapsstructuur en belevingswaarde.

De Natuurdoelen en kwaliteiten zijn voor de provincie Overijssel vastgelegd in het Natuurbeheerplan provincie Overijssel (Overijssel 2009). De doelen zijn gelijk aan de opgestelde doelen in het Natuurgebiedsplan Vecht-Regge (Overijssel 2004). Over de Vecht (onderdeel van Noordoost Overijssel) wordt in de plannen het onderstaande beschreven:

Het rivierdal Van Vecht en Regge kent veel verschillende biotopen in zowel natte als droge milieus. Langs de Vecht en de Regge komen afgesneden meanders voor. Een deel ervan heeft een eenzijdige verbinding met de rivier. Alle stadia van verlanding van open water, drijftillen, riet en zeggemoeras tot en met broekbos komen voor. Veel oude rivierlopen, vooral die langs de Regge, zijn geheel of deels dichtgeschoven.

Zeer dynamische natuur, welke kenmerkend is voor een levend riviersysteem ontbreekt op landschapsschaal en slechts plaatselijk komt in het rivierdal bos voor. Op lage delen van de uiterwaarden en in geulen komen graslanden voor met soorten van het Dotterbloemtype en andere natte graslandtypen. Op gradiënten met invloeden van het grondwater zijn soortenrijke schraalland en kleine zeggen vegetaties te vinden.

Deze typen zijn onder andere in de Rheezermaten, in het Junner- en Arriër Koeland en in de Eerder hooilanden te vinden. De meeste cultuurgronden zijn intensief in gebruik. Door grote variatie en de samenhang met grote natuurgebieden in de omgeving van het dal zijn de faunawaarden in het Vecht- en Reggegebied hoog. Voor veel diersoorten is de combinatie van bosrijk gebied en een gevarieerd dal belangrijk; er zijn veel ecologische relaties. Met een aantal soorten gaat het niet zo goed zoals Patrijs, Waterral en Watersnip; het zijn bedreigde soorten. Plaatselijk is er nog een redelijke weidevogelstand aanwezig, maar de weidevogelstand ontwikkelt zich zeer zorgelijk. In de gehele Vecht zijn vistrappen aanwezig bij de stuwen en bij de beneden en boven Regge is dat ook het geval nu als laatste de kruising met het Overijssels kanaal is aangepast. Van de 65 dagvlinders van Nederland, is ongeveer de helft in het Vechtgebied aangetroffen.

In de regio Noordoost-Overijssel liggen veel landgoederen. Zij vormen economische eenheden die niet alleen een belangrijk aandeel leveren in de kwaliteit van natuur, landschap en cultuurhistorie maar eveneens voor de landbouw, de bosbouw en de recreatie van groot belang zijn. Verder zijn landgoederen van betekenis voor waterhuishouding en milieu. Veel landgoederen zijn gerangschikt onder de Natuurschoonwet.

Veel landgoederen hebben zowel een karakteristiek landhuis, kenmerkende streekeigen boerderijen, oude parkbossen, multifunctionele bossen, essen en andere oude cultuurlandschappen. De afwisseling in de diverse terreintypen is tevens een afspiegeling van de verwevenheid van functies, waardoor een landgoed zich in het bijzonder onderscheidt van andere bedrijven. De belangrijkste doelen voor natuur en landschap in het totale Vecht-Reggegebied zijn:

1. Het ontwikkelen van een halfnatuurlijke laaglandrivier; daarbij horen natuurlijker rivierprofielen, nevengeulen, erosie en sedimentatie, overstroming en zandafzetting in de uiterwaarden en rivierduinvorming. Referentiebeelden zijn te vinden in het riviersysteem van de Hase, de Lippe en Ems (Duitsland) en voor een deel in het systeem van de Allier-(Frankrijk)
2. Ontwikkelen van riviergebonden grazige vegetaties of anders gezegd het weer in ere herstellen van de 'koeweiden en marsen' in afwisseling met kruidenrijke (overstromings)graslanden. Op de meest droge delen wordt gestreefd naar rivierduin raslanden en andere droge graslanden
3. Vergroten van de variatie en structuur in de rivierdalen door ontwikkelen van struwelen, herstellen oude meanders, ontwikkelen van (hardhout) oobos en aanleg van poelen voor amfibieën

4. Het ontwikkelen van natte aan grondwater gebonden schrale graslandvegetaties en andere natte graslanden zoals dotterbloem / kievitsbloemgraslanden in afwisseling met rietland en moeras. Enkele gebieden bij Vecht en Regge liggen in de kwelzone van de stuwwallen (onder andere Regge-uiterwaarden bij Lemele, Besthmener hooilanden, Vlierwaterleiding). Hier zijn kansrijke situaties voor dergelijke natte graslanden en kwelmoerassen
5. Behoud en versterken van weidevogelreservaten (niet nabij Vecht aanwezig)
6. Een grote, samenhangende natuur- en boskern centraal in het gebied gestalte geven, waarvan een nader aan te geven deel op enige termijn (na de eerste planperiode van zes jaar) tot een grootschalig natuurgebied kan worden ontwikkeld
7. De samenhang tussen de bestaande natuur- / bosgebieden versterken door natuurontwikkeling in vooral het winterbed
8. De natuurlijke waarden van de (multifunctionele) bossen vergroten via geïntegreerd bosbeheer en ontwikkelen van hard- en zachthout ooibossen op plaatsen waar dat rivierkundig mogelijk is. Deze componenten van het ecosysteem terugbrengen, biedt kansen aan vestiging van de Bever. Deze soort van moerassen en riviersystemen is gelet op het succes in de Hase zeer kansrijk voor het centrale deel van de Vecht oostelijk van Ommen
9. De ontwikkeling van een tweetal robuuste verbindingen. In deze regio is een deel van de begrenzing van de robuuste verbinding Hattem-Ommen en het gehele deeltracé Reestdal-Ommen en Ommen-Holterberg opgenomen. Deze verbinden de Veluwe met de bos- en natuurgebieden langs de Vecht, de Sallandse Heuvelrug en het Drents-Plateau. De verbindingen Hattem-Ommen en Ommen-Holterberg hebben ten opzichte van de andere verbindingen in Overijssel een hoog ambitieniveau en zijn gericht op de verbinding van de ecosystemen bos en grasland.
Op de lange termijn kunnen deze verbindingen een rol gaan vervullen voor de uitwisseling van het Edelhert tussen de Veluwe en de Sallandse Heuvelrug. De provincie Overijssel zal op de langere termijn bezien of dit haalbaar is. De kern van deze verbinding bestaat uit een strook natuur met een breedte van 1.000 m. Op bepaalde afstanden liggen grotere knopen. De verbinding Reestdal-Ommen heeft een lager ambitieniveau. Deze is gericht op de ecosystemen bos, heide en grasland. De kern hiervan bestaat uit een strook van minimaal 225 meter. Op bepaalde afstanden liggen grotere knopen
10. De ontwikkeling van een aantal ecologische verbindingzones

3.3 Toetsing effecten

Toetsing van de ecologische hoofdstructuur vindt plaats aan de bij het gebied behorende doelen en kwaliteiten (zie paragraaf 3.2). Het betreffen de gebiedsspecifieke doelen, maar ook de algemene doelen voor de EHS. De doelen worden in tabel 3.1 getoetst.

Tabel 3.1 Toetsing van effecten op de EHS

Doel	Effect	Mogelijk effect
Natuurdoelen en kwaliteit	De natuurdoelen en kwaliteiten, zijn vastgelegd in het Natuurbeheerplan:	
	1 Het ontwikkelen van een halfnatuurlijke laaglandrivier wordt niet gestoord door het voornemen	Permanente aantasting
	2 Het ontwikkelen van riviergebonden grazige vegetaties wordt niet gestoord door het voornemen	Permanente aantasting
	3 Vergroten van de variatie en structuur in het rivierdal wordt niet gestoord door het voornemen	Geen
	4 Ontwikkelen van natte graslanden wordt niet gestoord door het voornemen	Geen
	5 Behoud en versterken weidevogelgebieden, er zijn geen weidevogelgebieden in de omgeving van de Vecht. Het voornemen heeft geen effect op de weidevogelgebieden	Geen
	6 Ontwikkelen en behouden van een grote natuurlijke boskern wordt niet gestoord door het voornemen	Geen
	7 Samenhang tussen natuurgebieden versterken door natuurontwikkeling wordt niet verstoord. Mogelijk kan fauna worden verstoord	Mogelijk tijdelijke verstoring fauna
	8 De natuurlijke waarden van bossen vergroten. Het voornemen heeft geen effect op de boswaarden	Geen
	9 Ontwikkelen van robuuste verbindingen tussen Hattem en Ommen en tussen Ommen en de Holterberg. De vaartracés liggen niet nabij de EVZ's. Het voornemen heeft daardoor geen effect op deze ontwikkeling	Geen
Geomorfologische en aardkundige waarden en processen	De bodem van de Vecht of uiterwaarden wordt niet veranderd ten opzichte van de huidige situatie. Graafwerkzaamheden vinden enkel plaats op plekken waar nu al stuwen aanwezig zijn. Het voornemen heeft geen effect op de geomorfologische en aardkundige waarden.	Geen
Waterhuishouding	De peilen hoeven vanwege het plan niet aangepast te worden. Er is geen effect van het voornemen op de waterhuishouding.	Geen
De kwaliteit van bodem	Er worden geen werkzaamheden in de bodem van de EHS uitgevoerd die de kwaliteit kunnen schaden. Er is geen effect van het voornemen op de kwaliteit van de bodem.	Geen

Doel	Effect	Mogelijk effect
De kwaliteit van water	Door de aanleg van de sluizen wordt geen schadelijk effect op de kwaliteit van water verwacht.	Geen
De kwaliteit van lucht	Er zal bij de aanleg van de sluizen gewerkt worden met groot materieel. De bijdrage op een eventuele verslechtering van de kwaliteit van de lucht zal zeer beperkt en van korte duur zijn. Een effect is verwaarloosbaar.	Geen
Rust	Ten tijde van de aanleg zal de rust tijdelijk verstoord zijn.	Rust kan tijdelijk worden verstoord
Stilte	Ten tijde van de aanleg zal de stilte tijdelijk verstoord zijn.	Stilte kan tijdelijk worden verstoord
Duisternis	Indien werkzaamheden in het donker plaats vinden, kan de duisternis tijdelijk verstoord zijn. Het zal een beperkt effect van kortdurend karakter zijn. Een effect wordt daardoor niet verwacht.	Geen
Openheid	De openheid van het landschap komt niet in gevaar.	Geen
Landschapsstructuur	De landschapsstructuur wordt niet aangepast. Er is geen effect van het voornemen.	Geen
Beleving	De beleving van de natuur en EHS zal niet wijzigen. Hooguit is er een extra sluis aanwezig.	Geen
Oppervlakte	De nieuwe sluizen zullen mogelijk een groter gebruik van water hebben. De werkelijke oppervlakte van de EHS verandert eigenlijk niet. Ook de sluis inclusief de omgeving kan aangemerkt blijven als EHS.	Permanent oppervlakteverlies van circa 1 hectare

3.4 Conclusies toetsing EHS

Op basis van de toetsing aan de EHS blijkt dat het voornemen leidt tot een permanent oppervlakteverlies van circa 1 hectare. Ook vindt aantasting plaats van de natuurdoelen en kwaliteit met betrekking tot de ontwikkeling van een halfnatuurlijke laaglandrivier en riviergebonden grazige vegetaties.

Permanente negatieve effecten door aantasting van de EHS dienen gecompenseerd te worden. Waterschap Vechtstromen heeft de plannen voor deze compensatie reeds vastgelegd met de provincie Overijssel (communicatie met Programmasecretaris Ruimte voor de Vecht, 21 november 2014). Compensatie ter grootte van 1 hectare vindt plaats in een nabij gelegen perceel (perceelnummer HDB01 AE 1300). Hiervoor is reeds een inrichtingsplan opgesteld. Ten tijde van het schrijven van de rapportage wordt de uitwerking van de compensatie nog wel een in bestemmingsplan te worden vastgelegd.

Daarnaast kan door de aanleg van de recreatiesluizen de kernwaarde 'rust en stilte' tijdelijk worden verstoord. Hiermee kan dit ook een tijdelijke verstoring op aanwezige fauna hebben. De tijdelijke effecten op fauna wordt zoveel mogelijk beperkt door te werken buiten kritische perioden (voortplanting en winterrust).

4 Conclusies en aanbevelingen

In het Masterplan 2009 hebben de samenwerkende partijen binnen de gebiedsontwikkeling Ruimte voor de Vecht besloten tot het realiseren van passende bevaarbaarheid voor de Vecht. Het waterschap is daarom van plan om een recreatiesluis te realiseren nabij de stuw tussen Diffelen en Mariënberg. Hiervoor wordt een deel van de recent gerealiseerde uitwaarde met de naam Mölnmarsch permanent vergraven. Het Mölnmarsch is ook aangewezen als EHS-gebied.

4.1 Flora en faunawet

Conclusies

Permanente negatieve effecten op de waterspitsmuis en otter (beide tabel 3) zijn bij de uitvoering van de werkzaamheden niet uitgesloten.

- Nader onderzoek naar het voorkomen van deze soorten is noodzakelijk in de voorafgaande aan de werkzaamheden, om het voorkomen aan te kunnen tonen of uit te kunnen sluiten
- Onderzoek naar de waterspitsmuis wordt bij voorkeur uitgevoerd in de periode van augustus tot en met november. Onderzoek is ook mogelijk in de periode april tot en met juli, maar dan is de vangkans lager (zoogdiervereniging, 2014)
- Onderzoek naar de otter wordt uitgevoerd in de maanden oktober tot en met maart, met een voorkeur voor de maand februari of direct na een periode van sneeuw (Dijkstra et al., 2012). Hierbij wordt bij meerdere bezoeken intensief gezocht naar sporen van de otter
- Bij aanwezigheid van een of beide van deze soorten is voor de uitvoering van het voornemen een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. De proceduretijd van een ontheffingsaanvraag is 4 tot 6 maanden

Door uitvoering van het voornemen worden de groeiplaatsen van de rietorchis en in potentie ook die van lange ereprijs en steenanjer permanent aangetast. Wat betreft vissen zijn negatieve effecten niet uitgesloten op kleine modderkruiper en rivierdonderpad.

- Omdat het voor beide soortgroepen uitsluitend tabel 2-soorten betreft, kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door het bevoegd gezag goedgekeurde gedragscode, zoals de gedragscode van de Unie van Waterschappen. Een ontheffing is in dit geval niet nodig, maar wel dienen voorafgaande aan de werkzaamheden de standplaatsen van de beschermde vaatplanten in kaart te worden gebracht

Het verwijderen van vegetatie en het vergraven van de bodem dient gezien te worden als een voor vogels versturende activiteit en dient buiten het vogelbroedseizoen plaats te vinden.

Verstoring van broedende vogels dient voorkomen te worden.

- De gedragscode van de Unie van Waterschappen bevat ook maatregelen om negatieve effecten op broedgevallen van algemene vogelsoorten te voorkomen

Negatieve effecten op foerageergebied van grondgebonden zoogdieren en vleermuizen (tabel 2- en tabel 3-soorten) wordt voorkomen door uitsluitend overdag te werken, en geen gebruik te maken van kunstmatige verlichting.

Ontheffingsaanvraag

Het uitgangspunt van de Flora- en faunawet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. In dit geval zijn negatieve effecten op soorten mogelijk zodat nader onderzoek naar hun aanwezigheid noodzakelijk is voor uitvoering van het plan. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

4.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het voornemen leidt tot aantasting van de EHS in de vorm van oppervlakteverlies en verstoring. Permanente negatieve effecten door aantasting van de EHS dienen gecompenseerd te worden. De uitwerking van deze compensatie is reeds door Waterschap Vechstromen vastgelegd in samenwerking met het bevoegd gezag (provincie Overijssel), in de vorm van een inrichtingsplan voor het nabij gelegen perceel.

Daarnaast kan door de aanleg van de recreatiesluizen de kernwaarde 'rust en stilte' tijdelijk worden verstoord. Hiermee kan dit ook een tijdelijke verstoring op aanwezige fauna hebben. De tijdelijke effecten op fauna worden zoveel mogelijk beperkt door te werken buiten kritische perioden (voortplanting en winterrust). Na inrichting van het gebied zullen deze kernwaarden weer ongestoord aanwezig zijn. Gezien het feit dat het een zeer lokale ingreep betreft, dat de effecten tijdelijk van aard zijn en dat de tijdelijke effecten zoveel mogelijk worden voorkomen, worden effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS uitgesloten.

4.3 Vervolg en planning

De jurisprudentie ten aanzien van te treffen maatregelen in het kader van de Flora- en faunawet is voortdurend aan veranderingen onderhevig. Zo kunnen inmiddels alleen maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) 'mitigatie' genoemd worden. Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect). Omdat bij compensatie een overtreding wordt begaan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing of het laten goedkeuren van het mitigatieplan én het uitvoeren van de maatregelen van de ontheffing of het mitigatieplan dienen vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd die kan oplopen tot meerdere maanden. In de uitvoeringsfase moet een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing daadwerkelijk in bezit zijn. Wel kunnen, los daarvan, de overige ruimtelijke vergunning- en planprocedures doorgang vinden.

Ook bij mitigatieplannen verdient het de aanbeveling het mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EZ. Ook dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Afhankelijk van de tijd tussen onderliggend onderzoek en de uitvoering van het voornemen, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in onbruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

5 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Bureau Waardenburg, 2010

Natuurtoets Landgoed bij Diffelen, Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur. Rapport nr. 10-179. 1 november 2010.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, V.A.A.; Niewold, F.J.J.; Jansman, H.A.H., 2012

Handleiding verspreidingsonderzoek otter. Rapport 2012.14. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Douma, M., C.P.M. Zoon en A.D. Bode, 2011

De Zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010. Uitgeverij Profiel, Bedum.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007.

Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Floron, 2011

Nieuwe atlas van de Nederlandse flora, Stichting Floron, Nijmegen, 2011, 1^e druk, KNNV uitgeverij, Zeist.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Interreg, 2014

Website met visie van internationale ontwikkeling van de Vecht, laatste bezocht op 24 november 2014, Link: <http://devecht.eu/Home.asp>

IVN Hardenberg, 2013

De Hommel, uitgave van IVN Hardenberg, Vereniging voor natuur- en milieu-educatie, Sinds 1984. September 2013.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministeries van LNV en VROM & de provincies, 2007. Spelregels EHS. Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies.

Stichting Das & Vecht,

Momentopname van verspreiding van das, visotter en boommarter voor 'project twee sluisjes', uitgevoerd in 2013 door een vrijwilliger van Stichting Das & Vecht, Hardenberg 12 oktober 2013.

Tauw, 2012

Doorgaande en passende recreatievaart in de Overijsselse Vecht, Toetsing aan de Natuurbeschermingswet, Ecologische hoofdstructuur en de Flora- en faunawet. Proj 4788767, 29 februari 2012.

Tauw, 2014

Realisatie recreatiesluizen Junne en Duffelen, toetsing natuurwetgeving, R001-4813582SIH-mfv-V03-NL, 25 februari 2014.

Twisk, P., Van Diepenbeek, A., Bekker, J.P., 2010

Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij. Zoogdierverseniging. ISBN 978-90-5011-260-4.

Zoogdierverseniging, 2014

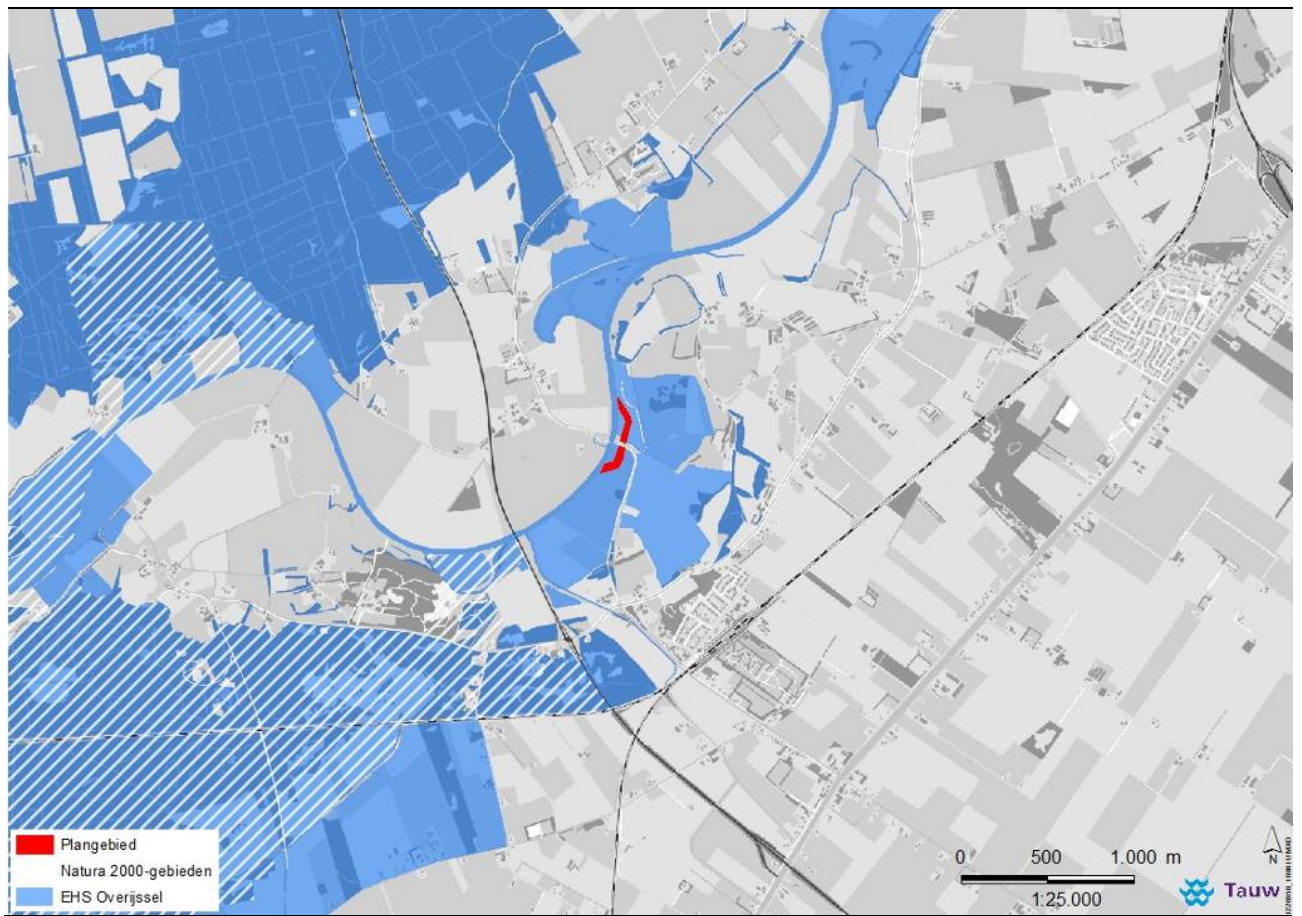
Website met beschrijving van de ecologie van zoogdieren, laatste bezocht op 25 november 2014. Link: www.zoogdierverseniging.nl

Bijlage

1

Overzicht van natuurgebieden

Figuur b1.1 Overzicht van natuurgebieden

